

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a

CIUTAT DE MALLORCA

Administrador: Juan Riutort

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a nes qui s'ho guany

Escoltaul

Dijous el Rei d'Espanya presentà an el Papa per Bisbe de Mallorca lo M. I. Dr. D. Rigobert Domènech, nadiu d'Alcay, Canonge i Rector del Seminari Central de Valencia, persona de gran virtut, ciencia i prudencia. Aqueix ha d'esser, idò, es nostro Bisbe, gracies a Deu. Mallorca està d'enhonabona. Benfissim!!!

Racció de bescuit

I

¿L'Esglesia fa trucs i baldufes?

Això ve a dir aquella cara de lo que en fan taps, D. Alvar d'Albornoz. Segons ell, l'Esglesia en teoria s'és negada a admetre ses idees modernes, pero pràcticament s'ha hagut d'adonar an es medi en que li ha tocat viure, sometent-se a ses realitats de sa vida social contemporània.

—S' escola neutra, segueix diguent es diputat federal, que accepten es catòlics belgues, la considera come manifestació d'ateisme l'Esglesia espanyola? ¿Que voleu dir amb això, senyor Albornoz? ¿que a Bèlgica l'Esglesia, es catòlics son laics, mentres que a Espanya són clericals? Si és així, me veig en sa trista necessitat de dir an el Sr. Albornoz que ha perdut un paner, que és un curt de vista, amb curtesa... *ilimitada. Distingue tempora et concordabis jura...* ¡Homo, distinguesca, que moltes vegades tot es qüestió d'una bona distinció! Qui no s'hi a londa a sa realitat de sa vida social contemporània son es socialistes i republicaningos. El Sr. Albornoz parlant des laïcisme a s'escola belga, que pareix que li és entrada per s'ui dret, empra es verb *acceptar* amb molt bon sentit i aquest era es verb que havia d'emprar. Pero no sap el senyor orador parlamentari i profeta gros des republicans federals que una cosa es *acceptar* una institució, molt's vegades de mal grat, perque no hi ha més remei, i un altra cosa és *aprovar-la*. Per això es catòlics belgues *acceptaren* es laïcisme a ses escoles, més bé com una composició «de sa realitat social contemporània» per evitar mals majors, per raons històriques, perque es «medi a on havien de viure i s'instint de conservació los ho aconsejava; però *¿l'aprovaren mai?* ¿Foren fanàtics intrangigents, com sou tots voltros republicanetxos i lliberaletxos de la guina? Apuntau un altre cas de tolerancia religiosa universal a sa vostra plagueta d'es desenganyats. Poren *acceptar-se i tolerar-se* com a Espanya se *tolera* sa llibertat de cultes i a Bèlgica es *laïcisme* a ses escoles; pero ¿això vol dir que *s'aprovi*, que a Espanya també s'ha d'admetre es laïcisme? ¿Que dirieu d'un espanyol que s'empernàs en voler anar vestit de xino? ¡Homo, li dirieu, *a terra que vas usansa que trobes!* Vés vestit a l'espanyol, segons sa tradició i s'us espanyol i deixa anar es xinos. Pero ¿que mos diu s'historia de Bèlgica respecte a sa raó de ser des laïcisme en aquelles terres del senyor Albornoz? Bèlgica feia estona que ge-

megava fort ferm baix de sa dominació d'Holanda i per això cercava una avinentesa per fogir de ses mans de qui considerava come sa seva opressora; i aqueixa avinentesa la trobà Bèlgica l'any 1830 amb motiu de sa revolució francesa, lluitant per constituir-se en un Estat independent. Més, com això era un desig que dominava dins, cor de tots es belgues, fossen protestants, fossen catòlics, acabà per unir-los a tots part damunt ses seues creencies religioses, com s'any de sa *Solidaritat catalana* a Barcelona, s'uniren elements tan extranyos i oposats com regionalistes i republicans per atànyer fins econòmics per bé de Catalunya. A forsa de forses i de fer es cap viu tots, tregueren es caragol bufant, en sortiren a la llarga amb la seua, feren Bèlgica independent, engirgolaren sa Constitució des nou Estat i ja hu crec que's lliberals, qui havien donat maneta i posat s'espalla a s'obra de emancipació política, e-hi volgueren tenir empriu dins sa Constitució, posant-hi espicies lliberals i es catòlics les *acceptaren, toleraren*, perque no les quedava altre remei; les se miraren punt en boca, com era del cas fer-ho, com atenció an es seus amics i companys de Patria, resultant-ne un bugat de trenta mil dimonis, una cosa extranya, de tal modo que molts d'ets seus no se torbaren gaire a deplorar amargament ses conseqüencies. ¿Que feu s'escola neutra a Bèlgica, aqueixa escola que tant alaba i té encativat es cor del Sr. Albornoz dins es colossal estudi de *s'incompatibilitat?*

Amics com som de no afirmar res sense provar-ho més o manco bé, amb so franc que Deu me doni, i lo que és més provar-ho amb testimonis presos d'es mateixos defensors des laïcisme, des camp contrari an es nostro, per que així es qui mos llegendesquen, vegem que no és sa passió que mos mou, sino un gran amor an es qui no combreguen amb noltros, perque sabem que van esgarriats i fora de sa veritat.

II

Escoltaul alguns partidaris de s'Escola Laical

En Gottran, President de sa Lliga d'ensenyança belga, l'any 1875 feia un gran elogi de s'escola neutra o laica afirmant que «s'exemple viu des mestre, una disciplina interior escrupulosament observada i certes reflexions fet's amb enginy i manya damunt fets històrics o de sa vida pràctica bastaven per desplegar i enfondir es sentiment des dever, sa lleu del qual du cada u dins sí mateix i que això serà millor que totes ses pràctiques religioses materialment observades».

El Sr. Gottran segurament degué deixar dins es tinter per lleuor d'esperguera es dir que sa lleuor des dever no pot esser altra que sa religió. E-hi passa per damunt i *lliurament* fa es seu cap envant ¡Tot li sia enhonabona!

Dos doblers de lo mateix feia En Tempels, fundador de s'Escola-Model de Bruselles es mateix any. Aqueix senyor, que segurament devia anar sempre en globo, deia que dins s'escola se poria parlar de Deu, però amb tanta d'elevació que casi era impossible ferir sa conciencia de nigú; s'ambient de s'escola es religió per tots (¿en que quedam? era laic o religió?) quant és ple des bon sentit i de s'hou-

radesa». Això és un teoria que diria N'Albornoz. Pràcticament ¿que succeí? Deixem-ho contar, no a cap neo, ni a cap *cota*, perque mos pintarien Sant Cristòfol nan, sino a un des matexos partidaris de s'escola neutra, an En Francesc Giner. ¿Que diu aqueix musul?

«Es digne de forta reprensió samanera com a sa majoria de pobles de França i Bèlgica han plantetjada sa qüestió (de s'ensenyansa laica) sa majoria des defensors de sa *neutralitat confessional* dins s'escola, això és, en nom des *lliure examen* racionalista, *odiant una religió positiva* o totes.

Així és que es nom d'ensenyansa laica, ha devengut una bandera de partit, sens dupte molt respectable (aquí En Giner dona sa nota *laica*); però que, en lloc de servir per sa llibertat, sa tolerancia, sa pau de ses consciencies i de ses societats, serveix tan sols per tot lo contrari»....

Es defensors de lo que anomenam *ensenyansa laica*, segueix diguent En Giner, no hu són per raons jurídiques, ni forsats per exigencies d'una educació vertaderament racional, sino tan sols per combatre i posar obstacles a s'influencia des sacerdots catòlics i i fundar certa educació anticlerical i republicana... D'aqueixa manera se posa en perill sa *neutralitat de s'escola* i se converteix sa educació en una obra servil i sectaria.»

Ja vos bastará per caldera tot lo que hem retret, socialistetxos i lliberalingos, de s'escola neutra a Bèlgica. Tot això de *incompatibilitat, neutralitat, laïcisme* a s'escola, a s'Estat, dins sa vida social i política, amb una paraula, no és més que una de tantes figures de sa retòrica impia i atea i que a cada punt empren es anti-clericals i sectaris desfressats de polítics, i per no dir clar i llampant a sa gent perque s'escandalisaria que lo que cerquen és perseguir jesucrist, l'Esglesia, es sacerdots i fer-ho anar tot a través.

III

Per que sortim a's mig. -Paraules de Pio IX. -Rivets a N'Albornoz.

Amadors fervents de sa veritat una i per lo tant de sa religió catòlica viuent perseguida per una tracalada de tirans i botxins de sa llibertat i sa dignitat humana, hem feta aqueixa sortida per defensar-la, si no tan ben armats com calia sa noblesa de tal causa, al manco amb so coratge dins es cor que aqueixa matexa causa mos infundia, no duguent en ses mans altra arma, més que sa que agafà el jove Davit per deixar allargat es gegantàs, que sols e-hu era de còrpora: sa pedra d'es sentit comú.

Hem tirat an es fantasma que, amb motiu de sa conversió des diputat republicà Sr. Talavera, han tret a rollo aquells que ell deixava dins es sestadors pudents des republicanisme i lliberalisme concupiscent; i com s'agontava amb afirmacions fins i tot inverosímils, no ha tengut més remei que caure dins es seu mateix camp. Però ¿i és cert que l'Esglesia, essent sa mateixa, a Bèlgica és *laica* i a Espanya *clerical*? ¿L'Esglesia accepta i fins i tot aprova a Bèlgica es *laïcisme* i altres herbes per l'estil?

Mirau lo que el Papa Pio IX l'any 1875 escrivia an el Professor de Dret Públic i Economia Política de l'Universitat de Lovaina (Belgica). En Carles Perin, felicitant-lo amb motiu d'haver

publicat una obra sobre «*Les lleis de la societat cristiana*» a on demostra que és fundador de sa societat humana i sa religió és un mateix. «Si devengades, diu el Papa, a causa de certes circumstancies especials, se tolera mesclar algún element dolent dins aqueixes lleis, no per això mereixen esser tengudes come lleítimes, perque cap dret pot esser contrari a ses lleis eternes de sa justicia»

Que se consoli, idò, el Sr. Albornoz si, passant revista p'el mon, tracta d'escrivre sense altre document que sa toixarrudesa republicana, vou que l'Esglesia d'Amèrica fa casi igual que sa belga, això és, teoricament combat ses llibertats modernes, però pràcticament les accepta, i lo que és pitjor, s'en serveix si li convenen. Això ja li basta per fer-li prendre una enrabiada grossa quant, girant fuia, vou que hi ha una terra a on l'Esglesia amb una intranzigencia absoluta se nega a acceptar fins i tot sa més modesta de ses reformes que preconisa es laïcisme.

Aqueixa terra, aqueix país és Espanya; i sa causa d'això ¿sabeu quina és? Perque fan costat a l'Esglesia ets elements de major influencia social, sa gent de qui hi ha dalt.

¡Ja hu crec que, sentint-se forta, és molt natural que no vulga afluirar! Lo més que porem aconsejar an el Sr. Albornoz, és que vagi a viure amb tots els seus an aqueixa Esglesia americana o belga i així e-hi gonyarem noltros i ells. Essent el Sr. Albornoz diputat, teoricament hem de suposar que no diu aqueixes coses amb dret seny i amb convenciment de lo que escriu. Supòs també que n'hi pendrà com an aquell còmic que fa de fantasma a sa comedia «Los aparecidos»; i tot demanant-li:

—¿I... porque hace Ud esas cosas?

—Señora... ¡por tres pesetas!

respon es malanat.

¿M'explic Sr. Albornoz, Alomar i demés compares?

Si el Sr. Albornoz s'hagués pres la modestia d'informar-se teoricament de sa missió i es modo d'esser de l'Esglesia, hagués comprès que aqueixa s'adonda a sa «realitat social contemporània» i an es «medi en que li toca viure» quant aqueixa realitat i medi teneu per fonament sa justicia, es dret i sa moralitat. Per això sa religió i l'Esglesia poren viure amb qualsevol forma de govern, sia república, sia monarquia, perque sa religió no se identifica amb cap forma de govern, perque aqueixa es tranzitoria, mudable i aquella, com sa necessitat, és universal i permanent. Sa religió és pau i justicia i per això sols la trobarem sempre amb sos que la practiquen de cor.

A propòsit d'això mateix, En César Cantú dins sa seua *Historia Universal*, època 6^a, capítol 26, diu admirablement:

«Es un gran mèrit des Cristianisme haver posat sa religió a tal altura, que prescindeix de sa part contingent i variable de sa societat per fixar-se en lo que té de essencial i permanent, de bo i manera que s'homo pot en qualsevol regió i govern atènyer es seu perfeccionament i arribar an el cel. Es Cristianisme durant es reinat de prínceps cruels i sensuals, no s'aixeca contra sa societat, des pecats de la qual fuig, sino que s'adonda a ella, sense voler capgirar-la, mirant amb això si la corretejará; combat es vicis d'es sigle, però sense allunyar-se d'ell»

¿No queda amb això contestat admi-

rablement lo que mos diu N'Albornoz de si l'Esglssia a Amèrica, a Bèlgica o a Espanya fa o deixa de fer? ¡Com se coneix que tota sa tractalada de Albornoz, Bielons i companys màrtirs no serveixen per defensar-lo que pensen lliurement contra ses afirmacions contraries des catòlics ni fins i tot arriben a fer es graus de... *Alcos de la premsa!*

Amb una paraula, no gonyarán cap batalla de ses... Piràmides.

Quant contemplant sa fortor des republicanisme, socialisme i lliberalisme lliure-pensador dins Espanya i lo que és més, es seus estalons, don gracies a Deu perque no saben que's pesquen ni que's matgenquen, i potolen per tot amb ses genoières ben senyades. ¡Quines nafres que hi deuen tenir devers es genois! Fort! més se'n mereixen! ¡Amén que perdessen es caminar p'es camí de s'impiedat! Amén!!!

LLORENCET DE SES JOTES.

Sobre es retaula de l'Altar Major

de la Parroquia de Manacor

Ja que tractàrem dissapte passat des retaula que hi ha encara en es presbiteri d'aquesta Parroquia, fet l'any 1832, afegirem avui unes quantes notícies sobre es qui hi havia abans, comensant per sa contracta que, en nom des Consei de la Vila, va fer es Jurat Andreu Mesquida amb s'escultor Jaume Febrer i es pintor Pere Terrenchs el dia 19 de Juliol de 1499.

«In posse discreti Joan-
«nis Crespini not.»

«Die veneris XVIII mensis Julii
«anno M^o CCCCLXXXVIII^o»

«Nos Andreas masquida alter ex Juratis ville de Manachor et Sindicis eiusdem ad infrascripta peragenda electus deputatus a generali consilio dicte ville mediante scriptura continuata in libro determinationum consilii dicte ville sub die XXX mensis Junii proxime elapsi ex una et magister Jacobus fabrer organarius et petrus terrenchs pictor ciues Majoric. partibus ab alia super tabula picta que fieri debet in altari maiori dicte ville de Manachor facimus et convenimus capitula que sequuntur». (1)

«E primerament jo dit mestre Jaume febrer promet de fer lo dit retaula segons la composició de la mostra e en lo bancal (una faixa abaix de banda a banda, basament) set encasaments (compartiments o caselles) per los set goigs com en la mostra no ni haze sino sinch e en casun encasament una tuba (¿columneta embeguda?) en sos pilars revestits».

«Item mes promet que los pilars que son entre les taules (compartiments) majors faré a coneixensa e voluntat de mossen francesh Sagre-rra e mia del modo que sia millor per daurar per ennobrir los.»

«Item mes promet de fer los tabernacles a milorament e no a pijorament e las polseras (2) e compartiment de aquelles a discreció del dit mossen segre-rra e mia tota via per ennobrir lo dit retaula».

(1) Això vol dir en bon mallorquí: «En poder del Discret En Juan Crespí, Notari: Divenres 18 del mes Juliol de l'any 1499. — Nos Andreu Mesquida, un dels Jurats de la Vila de Manacor i Síndic de la mateixa per lo més avall dit elet i Diputat del General Consell de dita vila, mitjansant escriptura inclosa an el llibre de Determinacions del Consell de la mateixa vila, dia 30 de Juny prop passat, d'una part, i d'altra Mestre Jaume Fabrer organer i Pere Terrenchs, pintor, ciutadans de Mallorca, referent a una taula pintada que han de fer a l'altar major de la vila de Manacor, feim i convenim els capítols que segueixen:

(2) *Guarda-pols*: són unes posts en forma de costats de pastera, aficades entorn del etaulo, fent-li come de garlanda.

«Item mes promet de metre lo dit retaula a cost e messió mia ecepto lo cost dels tortosins (taulons, que solien dur de Tortosa) qui seràn necessaris, lo qual haze de pagar la dita vila e no res menys lo siti de pedra o de fust del dit retaula si serà manaster».

«E per lo semblant yo dit mestre pere terrenchs promet lo dit retaula segons per lo dit mestre Jacme sera fet e obra de talla daurar de or fi».

«Item mes promet les figures riques e ymatges grans del dit retaula fer a di-creció dels Jurats de la dita vila de Manachor les que volran e lo compartiment de aquelles ço es de robes e vestits a discreció mia segons lart volrà sens derogació de dita obra».

«Item mes promet en lo banchal pintar los set goigs ab sos ornaments així com per mi serà millor vist ennobrir la obra».

«Item mes promet fer les figures majors ab sos empaiments e campers d'or».

«Item mes promet que les colors arzen marchichat (?) e carmini hauré del millor que poré hauer e del mes fi».

«Item mes promet tota la dita obra fer al oli excepto les colors que nos poden pintar a oli».

«E mes avant nosaltres dits mestre Jacme febrer e mestre pere terrenchs prometen cadahu per fer e expedir la dita obra anar a la dita vila de Manachor e volem e consentim que puxam esser compellits e forsats de expedir aquella».

«E finalment yo dit Andreu mesquida en lo dit nom per la potestat a mi atribuida promet donar e pagar a vosaltres dits mestre Jacme febrer e mestre pere terrenchs per totes les coses dessus (més amunt) narrades fer e complir en lo modo pedit ço es a vos dit mestre Jacme ultra lo port dels tortosins docentes sinquanta lliures pagadores de present cinquanta e daquí auant per prorrata segons la obra sera feta en lo dit retaula e a vos dit mestre pere terrenchs sisentes lliures pagadores de present cent lliures e daquí anant per prorrata en lo modo e forma dessus specificat en lo article de la paga fahedora al dit mestre Jacme».

«Et sic nos dicte partes promittimus et bona fide consentimus altera pars nostrum alteri ad invicem et vicisim predicta capitula et omnia et singula singulis referendo et pro ut ad unamquamque nostrum spectat attendere servare et adimplere etc. Et pro predictis obligamus altera pars nostrum alteri videlicet nos dicti Jacobus febrer et petrus terrenchs unusquisque pro sua adimplenda promissione omnia bona et ego dictus Andreas masquida bona dicte universitatis et singularium eiusdem».

«Testes sunt magnificus Arnaldus Sureda miles franciscus ros mercator et petrus vallespir de Manachor in quorum presentia omnes etc». (*Llibre de mandes ptes de 1448 a 1579. — Arx. parr.*) (1)

Col·locat es retaula, posaren en es ninxo principal s'antiga figura de Santa Maria la Major, o sia, la *Mare de Deu de la Neu*, com la solen anomenar avui en dia a Manacor. Es una figura monumental, d'estil gòtic i prou interessant, tallada en fusta, cuberta de teles encolades i sa corresponent decoració polícora i daurats. Baix des

(1) Això en bon mallorquí vol dir: «I així nosaltres les dites parts prometem i de bona fe consentim cada part complir mutuament dits capítols i totes i quiscuna de les coses allà contingudes, donant a quiscun lo que pertoca i tot allò que se refresca a una i a altra part atendre-hu, observar-ho i complir-ho».

I per tot això establí i convengut cada part obliga a favor de l'altra, això és, jo dit Jaume Febrer i Pere Terrenchs, quiscun per complir la seua promesa, tots els bens propis i jo dit Andreu Mesquida els bens de l'Universitat (de Manacor) i dels particulars que la formen. Son testimonis el Magnífic Arnau Sureda, ciutadà; Francesc Ros, mercader; Pere Vallespir de Manacor, edn essencia dels quals etc.

braç esquerre s'obri es seu costat en forma de portella. Es que es seu còs és un sagrari interiorment vuitavat i de regulars dimensions, que per espai de molt de temps va ser s'únic tabernacle de reserva que hi hagué en aquesta Parroquia per la Sagrada Eucaristia.

Es ninxos des costats, amb ses figures de Sant Pere i Sant Juan, i es de part damunt per sa de Sant Jaume, Patró de la Vila, són posteriors, segons se desprèn de ses *Actes des Concey*, d'on copiam les següents determinacions:

6 de Jener de 1572. — «Fonc determinat que sian fetes duas pasteras (ninxos) en lo retaula maior de la present vila. la una a la part dreta ahon sia fet de bulto Sanct Pera, y demunt la Verge Maria altra pastera».

9 de Mars de 1572. — «La vila te necessitat de diners per pagar inestre Gallart y mestre Lopis Gitard pintors per lo retaula de la Iglesia de dita vila, y a mestre Rosselló per lo fer de las pasteras de dit retaula».

6 de Jener de 1608. — Després d'haver intentat una partida de vegades el Sr. Gregori Villalonga, es pescadors, el Rnt. Rector, s'Universitat i altres particulars fer ses figures de Sant Pera i Sant Juan, diuen finalment es Jurats: «Ja saben ques tenen de fer dos figures en lo altar mayor la una de Sant Joan y laltre de St. Pera. Per les quals figures se an fetes moltes diligencies y nunca se a pogut arribar a ninguna cosa y are mos som acordats en mestre Jaume Blanquer ymaginarié, y mestre Jener Pintor».

20 Jener de 1626. — «Item fonc proposat dient lo Sr. Rector y lo honor Joan Blanquer dihuen que volen per cada u de ells una figura de retaula del Altar major, asò es Sant Joan lo honor Joan Blanquer ab asò que los dexan posar a cada u les seues armes; per ço Vs. ms. donen son vot y parer sils dexarem fer dites figures o no y discorrent los vots fonc determinat per tot lo consell que los dits Sr. Rector y Blanquer que fasen dites figures a sos contes y no de captes».

29 Juny de 1629. — «Per quant mestre Anto. Ballester ymaginarié ha fet la figura de St. Pera y demane si li donen algune cose de ajude per haver fete tan bone pese, fonc determinat que se li donen dos scuts per strenes».

De manera que fins l'any 1629 no va estar feta sa figura de Sant Pera, i sa de Sant Juan Bautista fins poc després; la trobam anomenada per primera vegada l'any 1633 en es *Llibre I de Visites Episcopals*. Sa de Sant Jaume va estar molts d'anys, després de fet i posat es retaula major, a un altar propi, que estava damunt es mateix presbiteri a sa part de s'Evangelí, respecte del qual manà el Rdm. Bisbe D. Juan Vich i Manrique, a sa Visita que feu en aquesta Parroquia l'any 1576, que'l llevassen d'allà, per sa nosa que feia. I l'Il·lm. D. Baltasar de Borja a sa Visita de l'any 1626 hagué d'ordenar altra volta que «per quant lo retaulo vell de St. Jaume que està a la part del Evangeli del altar major, pareix cosa indecent per ser tan vell, per tant que lo dit retaula sia llevat de dit lloch y no paresca mes en la dita Iglesia de tal manera que no paresca altar ni retaula en pena de cinc lliures».

Llevat s'altar de Sant Jaume, s'imatge d'aquest Sant Apòstol, Patró de Manacor, fonc col·locada en es ninxo més alt des retaula major, com hi estava ja en es primitiu i hi està actualment part damunt es que va fer construir el Rnt. Rector Bordoy l'any 1832.

T.

N'Arnau

I

Un dia devers mitján juny que jo me'n anava an es *tren* per arribar a un poble a on tenia unes quantes feines, arrib a s'estació, prene billet, i cap an es primer wagó que veuria més buit! per porer anar amb més tranquilidat.

Pero heu de creure i pensar i pensar i creure que llavò vaig mudar escaire a sa pedra, vui dir, vaig fer uns altres comptes, perque aglapesco un escabotell d'estudiants que movien alguer, més xalests i trempats que uns orgues, demanant de noves a tot hom qui se posava a tir. Uns ja eren dins es wagó guaitant per ses finestrelles i ets altres feien roflet allà davant.

¿que faig jo? Me'n puig an aquell wagó per passar una estona devertida sentint descapdellar aquella estudiantea, segur de que se'n treurién de bones, i que me farien riure per ses butxaques.

Aquells estudiants s'erén examinats, i se veia que no n'hi havia cap que hagués de pasar per Muro ni que li haguessenc arregat es *feixet* d'un *suspès* o *reprova*, sino que casi tots havien treta *nota*.

Es qui no duia un baül, duia un grandió bolic de roba, un paner o dos buits, un paquet de llibres; cap d'ells anava sensa es paraigo, maldament fés un sol que covia ses pedres.

Per allà davant en passaven d'altres d'estudiants, també examinats de fresc, que anaven a prendre lloc, i s'escometien amb crits i esclats de rialles ben fresques; de manera que tothom s'hi girava: diuen tot es *tren* en revolt.

Amb això se'n presenta un an es wagó nostro, molt estirat i enllimonat, *puro* en boca, corbata estufada, paraigo davall xella, capell de faió i trosseta en mà, i enfloca aquesta a tota aquella estudiantea:

—¡Ola camarades! ¿Que n'hi cab un altre?

—¡Ola Tòfol! s'exclamen tots. Tu sempre hi cabs allà on noltros som!

—Gracies, companys! diu En Tòfol.

—Escolta, diu un d'aquells, que t'ets examinat?

—Ja hu crec que sí! diu En Tòfol, i nota que he treta!

—¿Quina? diuen tots.

—*Notablemente aprovechado!* diu En Tòfol.

—¡Homo! cridaren tots aquells revelers. ¡Dassa aqueis cinc ossos! ¡En horabona.

I allà tots ¡maneta an En Tòfol! i ell donant a tots les gracies amb tota sa solemnidat que es cas requeria.

—A mi lo que'm sab greu, diu En Tòfol, és fer-vos anar estrets!

—Per fogir de Ciutat, diu un d'ells, se pot patir...

—Casi lo que patí el Bon Jesús damunt el Calvari! dins un altre.

—Quant i més anar una micoia estrets, diu un tercer.

—Sobre tot, s'exclama un quart, quant se tracta d'un amic con En Tòfol, que tot s'ho mereix, diu un cinquè.

—Al·lots, diu En Tòfol, no vos ne rigueu tampoc un poc massa. Però per lo bé que heu parlat vetassí un *puro* per l'hom.

I encara no hu hagué acabat de dir, com se treu un manat de *puros*, i ¡hala a donar-ne a tothom.

Fins i tot me'n oferí un a mí, i el me volia fer prendre per forsa, per més que jo li deia i li repetia que no havia fumad ¡mai ni ganes.

—No res idò, diu llavò En Tòfol. Ja que aqueix senyor no és fumador, treurem busca per veure qui és que ha de fumar es seu puro. Es qui treurà sa més llarga, el fumarà.

A l'acte treuen busca, i es qui tregué sa més llarga, aquell el fumà amb gran lulea de tothom.

—Però Tòfol, digueren aquells estu-

dients: ¿i quin senyal que vas tan gros de puros.

—¡Ah! ¿e-hu voldríeu sebre, no és ver? diu En Tòfol,

—Homo, digue-mos-hol! ¡Fora amagatjions! cridaren tots.

Amb això es tren ja era partit feia estona; però com més anava, més s'animava sa conversa entorn d'aquell Tòfol que se veia a la lleugera que era més pòlissa que un gat negre i que taia un cabell a l'aire; en duya de vivor davall es capell, i per fer-ne raig i roi seguit.

Es per demés dir que tots es qui reberen puro d'En Tòfol, el varen encendre més que depressa, i allà bones caramellades de fum per tots aquells aranells.

Com En Tòfol no arribava a dir d'on eren sortits es puros, tots ets estudiants el ponyien per que hu digués, fins que a la fi bada boca i diu:

—Vaja! perque sou voltros, vos ho diré. Es que avui he tenguda sa grandiosa, sa immeruscuda honra de dinar....

—Amb-e qui? digueren tots.

—¿Que no hu endevinau? diu En Tòfol.

—¡Vaja! diuen ets altres. ¡No mos fasses penar que prou hem penat tot l'any amb s'estudiar per per por des carabassó.

—Idó he dinat, diu En Tòfol, *col basso assoluto Ondrabile Signore Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca!*

Tots a l'acte de sentir aquell nom tan kilomètric (llargarut en bon mallorquí), se tregueren es capell, se llevaren es puro de sa boca, doblegaren es còs per davaat fent una reverencia com ses més grosses que se fan a sa missa.

—¿Vol dir, s'exclama un, has dinat amb s'Artista H des temps passats, presents i futurs?

—Que ha d'arreconar, diu un altre, es Baixos que hi haja de polo a polo baix de sa capa de Deu....

—Que ha d'esser, diu un tercer, el Rei universal i Despòtic de l'Escena Cosmopolita...

—I el coloso y el monstruo despampanante y tremebundo del Arte melodramático! diu un quart.

—I de todos los artes habidos y por haber! diu un cinquè.

—¡Amb aquell coll de porro que me tés! diu un sisè.

—¡I aquell canyó d'ase! diu un setè.

—¡I aquella ratadura tan feresta! diu un vuitè.

—¡I aquelles comes d'espingarda! diu un novè.

—¡I aquell ceiam confegit part-damunt es nas! diu un desè.

—Sí, fiets! deia En Tòfol, fent es penjat i s'enagista. ¡Ja hu veis si hu som estat venturós. Ja és de raó que amb aquesta dinada tenc assegurada s'immortalitat; perque quant s'escriga s'historia de N'Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca, que és segur que n'h ha que ja la tenen mig embastada, no hi porà faltar sa dinada d'avui, i allà estaré jo mapat per major honra i gloria de tot l'univers.

—¿I que éreu tu i ell totsols an es dinar? demana un.

—E-hi havia també En Miquelet Mena!

—¡Quins tres! diu un. ¡N'Arnauini Gorghetti, En Tòfol Penjat i En Miquelet Mena!

—Supòs, diu un altre que En Gorghetti ha pagat es dinar i es puros!

—¡I si no les ha pagats, les deu! diu un altre. ¡Es segur que corrien a compte d'ell!

—Ja és de raó! diu En Tòfol Penjat.

Així vaig sebre jo que allò era En Tòfol Penjat, de qui ja havia sentit rallar a un parei d'amics meus per lo atxaravit i desinvolta i mal d'haver a cames que era.

I llavò fonc lo bo; aquell estol d'estudiants prengueren per compte seu aquell Arnauini Achille Gorghetti, i no li deixaren part sana ni pel a raure.

Un deia d'ell una cosa i s'altre en deia una altra, i tots eren come cadellts de molí, ses paraules les rebotien de sa boca i devegades eren dos o tres o quatre que embolicaven fil contra N'Arnauini, treient-li tots es padessets i braguetes i punts escapats que havia tenguts i deixats de tenir.

Jo escoltava ben arreu per no perdre, cala per fer-me càrrec bé de tot aquell endiumeniat de N'Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca, que és un nom que En Tòfol Penjat i En Miquelet Mena li han fet prendre, perque es seu de bon de veres, es que li posaren a ses Fonts des Batisme, és just Arnau; i com son pare es Francesc Coll i sa mare Elisabet Bocabella, es seus dos llinatges ja veis quins són; pero aquells dos estornells d'En Penjat i d'En Mena, quant l'homo se resolgué a prendre sa carrera d'artista o d'operista, li digueren que tal nom i tals llinatges no esqueien a un basso assoluto com era ell, i que de Coll havia de fer Gorghetti per denotar que tenia bona gorga, bon brant de veu, i de Bocabella havia de fer Amplabucca per denotar que tenia bona embocadura, i que llavò s'havia d'afegir un altre nom ben retumbant i significatiu, perque això de només tenir un nom fa pobre i mesquí, i que es nom que més li convenia afegirse era es de s'héro de sa guerra de Troia, es més valent de tots es caporals grecs, es fii des famós Peleu, l'incomparable Aquiles, vencedor d'Hector, es més valent des troians, fii del Rei Priam. Perque lo que En Penjat i En Mena li deien: per expressar que una raó o argument és es més fort de tots, diuen que és s'argument-Aquiles; per això te pertoca a tu es sobrenom d'Aquiles, Achille en llengo italiana, que es sa llengo d'ets artistes, per denotar que en materia de veu és del mún.

Davant aqnestes raons tan fortes i convincents s'estornell se mudà es llinatges i s'afegí aquell altre nom, i s'anomena Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca; però, per acursar, ets amics, fora de ses ocasions solemnes, així mateix li diuen N'Arnau.

Però ¿i d'on mo: surt aquest monstruo de l'art melodramàtic espera esser?

Ja hu espinzellaren ben bé aquells estudiants dins es tren. Sos pares són, com hem dit, l'amo'n Xesc i sa madona Esibet, tots dos molts rics i de bona nerencia ferm i ben antiga, de ses més antigues de Mallorca un i s'altra. Estàn a So'n Palafanga, una possessió d'un llogaret de mala mort que no vui anomenar per no despertar cases que dormen.

Si es llogaret és tan poca cosa, en camvi So'n Palafanga és una possessió de primera bona per conradís, per bosc, per olivar, per amel·lerar i sobre tot per bestiar de llana, bovím i de cabreste. I l'amon Xesc, que és un homo que hu entén ferm per conró i bestiar, vos assegur que s'hi ha feta i s'hi fa molta de roba i manetja es diners a palades, com aquell qui diu.

Com nasqué N'Arnau, que fou es segon que Deu envià an aquella santa gent, dues germanes de sa Madona, unes dones totes de Deu, però una mica massa xemeroies i curtes de tel, que no estàn a sa possessió, sino an es llogaret per porer anar a missa cada dia, ja digueren a l'Amo i a sa Madona:

—Mirau! aquest infantó hem de veure si el feim capellanet! Es majoret que seguecsa es camí de son pare; ara aquest segon el mos heu de deixar fer a compte nostro. En posar-li calsonets, el mos ne menarem an es poble i estarà amb noltros i no n'hauréu de passar gens d'ansia, perque bé poreu creure que el vos encaminarem bé. El criarem ben fi, ben allimat i s'adjovarà de petit petit a sa vida de Deu i des llibres, que és lo que interessa i pertoca.

L'Amo i sa Madona no les feien

gens la cuantra perque consideraven que tot allò no era gens mal-pensat i que els anava molt per ses seues, d'encaminar bé s'al·lot per veure si un dia arribaria a esser un bon Ministre del Senyor.

L'amo'n Xesc de lo que tenia por era de que ses Ties, amb tota sa bona fe del món, per massa estimació que li tendrien, no el mal-criassen, no aveciassen massa s'al·lot i que no sortís finis-finis un misseret de cocou i sensa politxó.

Però tan sucaren ets ais aquelles dues Ties sobrej menar-se'n N'Arnauet an es poble, quant li posaren calsonets, que l'Amo i sa Madona, per no sentir-les gremolejar pus e-hi allargaren es coll; i ses Ties, més contentes que un ca amb un ós, se'n menen s'al·lotó an es poble i el posaren tot d'una a sa costura de ses monges que hi havia an aquell llogaret.

S'al·lotó, quant corria cinc o sis anys, era lo més atxaravit i galanxó; i demostrava tenir una vivor de ratolí que encativava es cor de ses Ties, que estaven tot baves amb ell.

Ja hu crec que li comensaren a comprar juguets de capella per que cobràs afecte an aquestes coses i un dia porer-lo veure amb sa capa de St. Pere, que era tota sa seua curolla.

N'Arnauet amb això de jugar a capelles s'hi encalentí fort ferm. S'aplegava amb quatre o cinc betzos des seu temps, i alla ¡venguen capelletes i altaret i santetxos! I allà deien misses baixes i oficis de tres amb camies de drap de l'Amo per camis, amb casulles de bul·les veies confegides amb pasta.

Aquí ses Ties se passen p'es cap de fer-lo escolanet per tenir es ple de ja veure'l vestit amb cota.

Se presenten aquelles santes dones an el Sr. Vicari, li diuen sa cosa; i el Sr. Vicari, per tenir-les contentes perque eren ses primeres benefactores de l'esglesia, diu que sí; i ja me tengueren N'Arnauet amb una cota vermeia i un ruquet d'allò més preciós fent d'escolanet es diumenges i festes, portant sa barqueta d'ets encens davant davant s'escolà.

Si només hagués fet això devers l'esglesia, seria anat bé; pero li succeí que amb sos altres escolanets se comensà a desbaratar, sortint un mal criat de marca, perque tot quant feia ses Ties e-hu prenien per glories seues, per demostracions de vivor i de bon cap, i ¡ben alerta a pegar-li mai per no fer-lo plorar ni treure es genió que tenia! I tammateix el treia a cada punt per poc que li fessen la cuantra!

Son pare i sa mare, com venien es diumenges, e-hu notaven tot això, i deien a ses Ties:

—Voltros sereu causa de que aquest al·lot mos sortirà un esguerrat; el mal-criau massa; totes les hi passau.

Però ses Ties no hu creien, i sempre el defensaven fins a les ultres.

S'al·lot ja anava a escola, i no és que fos mal-aprenent; era que es cap li volava, duia en revolt tota s'escola i es Mestre sempre l'havia de castigar. Lo mateix n'hi prenía devers l'esglesia, fins que el Sr. Vicari, apurat de tot se'n anà a ses Ties a dir-los que no convenia que seguís tal escolanatge, perque, si s'al·lot havia d'esser capellà com elles volien, l'havien de menar ben associat i fer-lo estudiar molt, i que no el deixassen anar amb altres al·lots, si no volien que les sortís un cap-esflorat, un perdut.

Allò a ses Ties los vengué de nou ferm; i compongueren amb el Sr. Vicari que lo millor era passar-lo de cop i boleí an es Seminari, i allà s'hauria de subjectar a s'orde i an es jou d'aquella santa casa, i així no n'haurien de tenir pus mal-de-caps.

En parlar a son pare i sa mare, que hi allargaren es coll, s'al·lot també va dir que sí; i el Sr. Vicari fou s'encarregat de menarlo-se'n-hi, i d'enten-

dre-se amb sos Superiors des Seminari.

I N'Arnauet no tengué altre lliwell que haver-se d'adondar an aquella vida de seminarista, d'orde i d'estudi, perque no hi havia altre remei.

Com estava tan cruu de castellà, n'hagué d'estudiar tot un any, i llavò s'abordà an es llatí i n'hagué de roegar tres anys.

L'homo ja n'estava de Seminari fins a ses rels des cabeis, excusant-se que es menjar no li queia bé i que estava massa establát i que havia mester més aire i més sol per no arribar a les ètiques.

Tant sucà ets ais, que a ca seua consentiren que sortís des Seminari, i el posaren a una despesa davora es Banc de s'Oli, de dues senyores que era una gent tota de Deu; pero massa de bona fe per haver-les amb un jove que tengué tant es cap a compondre com N'Andreu.

Tot això contaven aquells diantres d'estudiants; i jo, escolta qui escolta, no me temia des caní, fins an es punt de que me vengué tan rinxo-rinxo es porer davallar a s'estació que me pertocava. Com me'n vaig tèmèr, es tren ja partia; pero encara vaig esser a temps a bolar, i amb un poc més pec de fondres.

Com la cosa s'és allargada una mica, e-hu deixarem per la setmana qui vé, si Deu ho vol i Maria.

PAU FORA-EMBUIS.

Contarelles

d'En Jordi des Recó

Amb aqueix títol i pseudònim, de molt enrrera conegut a Mallorca i a fora, Mossèn Alcover ha tenguda la bona idea de estampar de beil nou les contarelles escrites, segons propia confessió, abans de l'edat de dejunar, i que de la primera edició no n'era romàs ja cap exemplar per nat senyal.

Es tom de contarelles, que ara fas objecte de aqueixes quatre retxes, es una nova penyora de l'amor, no refredat p'es compte d'anys, que l'autor sent per l'anima mallorquina, a l'enaltiment de la qual consagrà els millors dies de la seua joventut i el seny assonat de la tardor de la vida, intensament fenera, tota carregada de fruits sucosos. N.A. A. de Manacor, jovenet estudiant, qui per devès l'any 1831 gonyava an el Certamen que organisa «L'Ignorancia» de bona recordança, el primer premi de mitja unsa d'or enpessa per son article sobre costums de les Festes de Nadal a la pagesia, se demostrava come una futura esperansa an el conreu de la literatura popular nostrada, que amb el temps ha malevetjat anar confirmant amb obres de valor positiu.

Aqueix retaulet de costums mallorquines, com modestament anomenava el jove escriptor lo que realment era un estudi seriós del tema senyalat, magistralment desinvolta amb l'ajuda d'una gran riquesa d'observació personal i llenguatge típic que dona an el conjunt un color i precisió de contorns tal, que al cap de més de trenta anys ha pogut esser reimprés sensa retocs. Amb la lectura deliciosíssima d'aqueixes festes facilment venen a la memoria les conssemblants de la Provença, de les que En Mistral mos ne deixà bell trallat dins el poemat *Calendau*.

Més, a on Mossèn Alcover dona proves de tenir una invenció encativadora i enginy per pintar ¡al natural tot defugint d'un naturalisme descolorit i plebeu, és en ses *Mitanges* de So'n Rabassa, quadret tot ple de vida i a on tan a pler se mouen tots xalests sa madona Catalina, l'amo En Rafel i Na Francisca Aina, personatges tots aqueix dignes d'anar amb una D.ª Rosa i D. Joan i la seua fia Elisa que Na

Manuela de los Herreros de Bonet treu a rol-lo dins l'enginyosa comedia de costums ciutadanes *Un dia de mances*; quadrets son aqueis que tenen lloc preferent dins el tom de «Contarelles» an el costat d'altres no manco dignes de fer-los honrosa companyia, com son *Es Pobil d'ets ossos*, *Es Ba-leu de So'n Tuti*, *Quina pobila!*...

Pero lo que més me crida l'atenció són les dos centes planes sobre consuetuts d'en temps de Corema, Setmana Santa i Pasco, riquíssim rellicari de la vida religiosa del nostre poble, qui traspua exteriorment durant tot aqueix temps per l'anima popular, es més sagrat de tot l'any. ¡Com s'hi estogen escrupulosament aplegats i feelment inventariats els batecs i sentiments religiosos, tramesos i renovats anyalment p'el poble, dins una tradició o costum antiquíssima ó bé dins una *codolada* o un *glosat!*...

Mentres fulletjava una per una les siscentes planes, sorpres agradosa-ment a cada passa per la revelació de detalls i menudencies íntimes que tant sovintetgen dins la vida pagesa, anava fantasiant per mi mateix lo que podria ésser la novel·la mostrada el dia que els nostres escriptors s'hi girassen i hi prenguessin gust. Es ben segur que no los mancaria moviment ni gracia en l'estil, ni llum, paisatges, color i vida, més tost que viscuda en les obres dels escriptors que han presos per mestres, en el cel blau de la nostra illa, en les tradicionals i llegendes, en el llenguatge típic, capaces cada un d'aqueis elements de fecundar la llur fantasia amb obres que an els ulls dels entesos serien una revelació estupenda.

Per convencer se de que sería així, basta retreure l'èxit que han tengut i tenen encara les *Rondaies* que Mn. Alcover ha publicades, formant ja sis toms, i que conta encara publicar-ne moltes més.

¿Quin llibre de literatura ha tengut a Mallorca l'èxit de les *Rondaies*? ¿Quin ha tengut i tèn tant de lectors? Per de prompte, les *Contarelles* han obtenguda segona edició. ¿Quin altre llibre mallorquí de devers l'any 1880, en no esser les supremes *Poesies* de Mn. Costa té 2.ª edició?

Així és que bellament podem augurar que la segona edició de les *Contarelles* tindrà de part del públic mallorquí la mateixa rebuda coral i amantent que les *Rondaies*, ja que son germanes bessones, escampant-se per tot arreu come pa benèfit, rumbetjant ademes les nostres lletres amb el nou volum una joia de gran valor, oferint a les persones, desitjoses de bones lectures un llibre que será a mesura dels seus desitjos; i a la novel·la *in fieri*, fonamentada damunt la vida tradicional de Mallorca, una partida de perfils i croquis embastats de mà mestra. El tema ja está donat; lo que importa és, com fa notar molt bé Mossèn Alcover, que, si un altre se dona amb coratge de botar-lo més airoament, ja pot ésser partit i Deu li deix acertar el bot.!

A. PONS.

El Rei de tres Reinats (1)

Això era un Rei que tenia tres fills: En Pere, En Pau i En Bernat, que era es caga-nius, pero es més atxaravít.

El Rei un dia els agafa tots tres i les diu:

—Mirau, anau-vos-ne a dormir, i es qui somiarà ver i veritat será s'hereu des meu reinat.

Se'n van a dormir tots tres, i des cap d'unes quantes d'hores se desparaten.

—Què has somiat tu? diu el Rei an es fii major.

—¿Què he somiat? diu En Pere. Que amb el temps seré canonge!

—Idò canonge seràs, diu el Rei.

Se gira an es fii segon i li diu:

—I tu ¿què es somiat?

—¿Què he somiat? diu ell. Que he d'esser *General de mar i terra*.

—Idò *General de mar i terra* seràs, diu el Rei.

I se gira an es fii darrer, i li diu:

—I tu ¿què has somiat?

—Jo? diu En Bernat. Que he de viure d'erbes virtuoses set anys i llavò he de d'esser Rei de tres Reinats!

—Ell no t'hi poses per poc! s'exclama son pare. ¡Ai Rei de tres Reinats i jo només e-hu som d'un! ¡Si que mos espirram, estornell!

Tan avall li caigué an el Rei aquell somit d'En Bernat, que se tanea dins una cambra i hi estigué set dies i set nits sense voler veure negú ni menjar més que pa aixut ni beure més que aigo broixa.

Des cap des set dies crida un criat de tota sa seua confiança, i li diu:

—Mira, ara vaig a fer-te una comanda; i, si mai dius a negú que la t'haja feta, te desxui sense remissió. I mira quina hora t'ho dic!

—Sr. Rei, diu es criat: no tenga ansia de res d'això. Vossa Reial Majestat me diga què és que tenc de fer, i allò faré, qualsevol cosa sia!

—Idò, diu el Rei, te'n menes mon fii Bernat dins tal bosc; allà el mates, i me dus sa seua sanc dins una ampolleta.

Aquell criat, poren fer comptes, com sentí aquella comanda, romangué tot aborronat, sense polsos, amb sos ca-beis drets.

—Bono! diu el Rei. ¿Entesos eh?

—Sí, Sr.Rei! diu es criat tot trist i funest.

—Demà mateix ha d'esser això! diu el Rei.

—Demà mateix serà! diu aquell criat, de boca, no de cor.

El pobret no sabia com s'ho havia de fer. Per matar En Bernat assetsuai-xí, li sabia massa greu; i, per no matarlo, e-hi anava sa seua propia pell, i d'això si que n'hi sabia de greu, com poreu pensar.

Lo endemà dematí el Rei agafa En Bernat, i li diu:

—Ves-te'n amb tal criat a tal bosc i ell ja te dirà què heu de fer.

Es pobre al·lot, sense pensar mal negú i amb tota sa llealtat del mon, se'n va amb aquell criat cap an aquell bosc que son pare li havia dit.

En Bernat duia molta de conversera, i li treia an es criat mil capítols de llevant i de ponent; però es criat casi no li contestava pensant amb lo que el Rei li havia manat que fés dins aquell bosc.

A la fi hi arriben, i es criat diu:

Bernat, ja no importa caminar pus. Molt de greu me sab haver-t'ho de dir; però no hi ha altre remei. Ton pare m'ha comanat que te menàs dins aquest bosc i que te matàs i li dugués sa teua sanc dins una ampolleta; i que, si no te mat, ell me farà desxuiar de viu en viu.

En Bernat, com sentí allò poreu pensar com se deguè posar el pobret.

—No'm matis per de Deu! diu En Bernat amb un plors desfet. ¡No fasses, homo, tal crim!

Una cusseta los havia seguits fins allà, i En Bernat diu an es criat:

—Veus, mata aquesta cusseta, fé-li roiar sa sanc dins s'ampolleta; i, en tenir-la plena, du-la a mon pare, i li diu:—Vetassí sa sanc aquella, Senyor Rei. Ja está feta sa comanda de Vossa Reial Majestat.

An aquell criat li agradà ferm s'idea: mata sa cusseta, li fa roiar sa sanc dins s'ampolleta; i, com la té plena, taia an En Bernat es cap des dit gros de sa mà esquerra i el fa servir de tap de s'ampolleta, i cap a entregar-la an el Rei!

El Rei la pren en ses mans, veu aquell cap de dit per tap; i, ben segu-

que En Bernat ja era mort i re-de-mort, amaga ben amagada aquella ampolleta, dient:

—¡Ara hu veurem si hu serà Rei de tres Reinats aquell desenfreit de Bernat! ¡I quin possible era sufrir-lo? ¡Ja li han cantats bons tres Reinats!

Aquell criat e-hi anà ben alerta a dir res d'En Bernat ni en bé ni en mal a fi de que no se destapàs res de lo que hi havia hagut, i el Rei no el fés desxuiar de viu en viu.

En Bernat romangué dins aquell bosc, que no tenia fi de gran; i allà menjava ses erbes que trobava que fossen gens menjadores, i eren bones ferm i de molta virtut; eren en bona veritat erbes virtuoses.

Ja se comensava a cumplir es somit que havia fet, i s'al·lot ¡tot ple de coratge! i amb unes ganes molt fortes de que s'arribàs a cumplir de tot.

Set anys redons se passà dins aquell bosc vivint d'aquelles *erbes virtuoses*, fins que un dia afina en-terra un sauló. L'alsa, i hi veu una escala de caragol. S'hi afica i per endins i per endins i davalla qui davalla escalons i més escalons i més escalons.

Com n'hagué davallat molts de centenars, a la fi s'acaba aquella escala, se troba davant una porta, empeny, s'obri i se veu un grandió jardí davant. El tresca tot, afina una gran sala, e-hi entra, se topa amb set olles damunt set fogons bull qui bull i una taula posada amb set plats i set tassons, set cuieres i set forquetes, set pans i set torcaboques, tot a punt de posar peus davall taula. No hi mancava més que sa vianda, que era dins ses set olles, que bollfen a la vela.

I ¿que fa En Bernat? S'arramba an aquells fogons, destapa aquelles olles i dins totes o pel o ploma, o pel o ploma: una llebra, un coní, una perdiu, un colom, un pollastre, un gall d'Indi, i no hu volguen sebre sa bona oloreteta que aquelles olles deixaven anar.

An En Bernat li vengueren unes ganes rabioses de pegar-hi una espipellada; i d'una olla pren una cuixeta, d'una altra una aleta, d'una altra un espallonet, d'una altra una cameta, i de totes ses olles pren una micoíneua, i llavó petgella una mica cada pa decantant-ne encara que no més fos una crosteta.

Amb totes aquelles espipelladetes se posa bé de panxa; repara que aquella sala havia mester greuera; n'afina una a un recó, l'agafa i jhal a grenar per tot ben agranat! e-hu adesa tot, sent trepig de gent qui vé, i s'amaga dins un enfony que hi havia a un recó de sa sala que tirava ben endins, però amb una fosca que la porien tair a espasades.

Aquell trepig de gent s'acostà tant i tant que zas! entren dins sa sala un senyor i sis criats.

Allò era el Rei Orqués i sa seua servitut que habitaven aquell grandió casal i ells totsols s'hi feien ses sopes, pujant per aquell caragol an aquell bosc a cassar per l'olla i córrer la gaudaina i fer-ne de verdes i de madures i de tot color.

S'acosten aquells grameus an es fogons, i destapa cadascú sa seua olla.

—¡Jas! diu un. ¡Ell a mi me falta una cuixeta des colomet!

—¡Jas! diu un altre. ¡I a mi una aleta des gall d'Indi!

—¡Jas! diu un altre. ¡I a mi un espallonet de sa llebreta!

—¡Jas! diu un altre. ¡I a mi una came-ta des coniet!

—¡Jas! diu un altre. ¡I a mi es cap i es coll de ses dues gualeretes!

—¡Jas! diu un altre. ¡I a mi mitja pitera de sa perdiueta que me costà tant d'aglapir.

—¡Jas! diu es darrer de tots: ¡I a mi des quatre aucellons que hi tenia, me'n han fet un de seuvatge.

Amb això se giren a sa taula i tots reparen que des pa de cada un havien decantada una crosteta.

—Què será això? ¿què no será? deien tots.

—¡Aquí se veu que mos són entrats deia un.

—No i ¡gracies que no mos han petgat es porro gaire gros! deia un altre.

—¡Jas! diu un, reparant es trispol, tan net. ¡I mos han agrenat! ¿Que no hu veis que llutu aqueix trispol?

—¡I és ver! diuen tots.

—Senyor Rei, diuen ells. ¡I Vossa Reial Majestat que és tan sabut, ¿no mos endardellaria que pot ésser tot això? Es mal de tot això és que, si avui no més mos han petgellats una mica, un altre dia no en fassen casa-santa de tot quant tenim.

—Al·lots, diu el Rei Orqués, voltros teniu raó. Hem de veure qui és estat es lladre. Jo consider que ha d'estar amagat per aquí dins, si no ha tengut temps de fogir.

—Idò, Sr. Rei, diuen es sis criats, ¿que mos hem de posar a cercar per tot?

—Esperau un poc primer, diu el Rei. Ben mirat, mos vendria de primera tenir qualcú aquí que mos aguiàs i adessà la casa, com noltros no hi som. Així estariem més ben cuidats i ses coses anirien més enderc.

I a-les-hores el Rei Orqués alsa més la veu i diu ben fort.

—Sia el qui sia que mos és entrat aquí dins, si està amagat, que surta! ¡I si es dona, jo me cas amb ella i será la Reina! Ara si és homo, jo el pendré per fii d'anima i li deixaré sa corona si ell se porta bé.

Ja hu crec que En Bernat tot d'una surt de s'enfony s'agenoia davant el Rei Orqués, i diu:

—Senyor Rei, es lladre som jo Som fil de Rei, i sa meua desgracia m'ha duit, per un somit que vaig fer, a haver de viure set anys de d'erbes virtuoses dins es bosc d'aquí dalt. Avui he afina-da sa boca des caragol que du an aquest jardí; per veure què era m'hi som aficat, veig aquesta sala, aquestes olles dalt es fogons, aquests pans dalt sa taula, i he fet lo que he fet, no per res de mal, sino per sa fam que duia. Demàn perdó de tot, Sr. Rei.

Aquí el Rei Orqués li dona sa mà, En Bernat le hi besa plorant d'alegría i el Rei Orqués el prengué per fii d'anima, donant-li ses claus de per tot amb s'encàrrec de menar-los la casa neta i aguar los es recapte que li durien.

(Seguirà)

Notícies de Manacor

Diuenge, dematinet, ets Al·lots Guaites de Manacor, anaren a So'n Negre, a on los esperaven es de Sant Llorens.

Tot d'una d'esser arribats, el Rt. P. Llorens Caldenty, celebrà missa a la que assistiren tots, i los va explicar el St. Evengeli; després passaren lo restant del dia fent exercicis propis d'ells, i hora baixa tornaren tot contents i xaravel·los.

Sa corema, an es *Convent* la predicarán, els dimecres i diumenges de mati, el Rt. Pare Prior; es divendres i diumenges de-cap-vespre el Rt. P. Robert Redal.

Els Exercicis Espirituals que el Rt. Pere Aume ha dirigits per ses *Fies de La Purissima*, són estats concorregudíssims. La Parroquia resultava petita per sa gent que hi acudia per escoltar sa Divina paraula.

Demà, si Deu ho vol, comensarán ses *Coranta-Hores del Sagrat Cor* de Jesús, que tots ets anys soleh celebrar a la Parroquia; el P. Jaume, pareix que hi ha de predicar es sermons.

Enguany el *Coremer* de la Parroquia ha d'esser Mossen Antoni Artigues de Felanitx, predicador de molta de fama.

A la Parroquia, an es *Convent* de Sant Vicens i a la Sagrada Família dimegres passat comensaren es més de Sant Jusep. El fan es temps d'una missa. Molt ben fet!

Tip. lit. ds Amengual y Munianer

(1) La me contà madò Antonina Company alies Vicensa, de Pollensa.